

Tržní ekonomika

Ing. Iva Rašková

Ekonomika
2. ročník

2025/2026

Obsah

- 1 Tržní ekonomika – výroba a výrobní faktory
- 2 Opakování
- 3 Doplňující úkol

Přehled výrobních faktorů

Výroba je proces přeměny vstupů (zdrojů) na výstupy (statky a služby), které slouží k uspokojování lidských potřeb. **Základní výrobní**

faktory:

- Přírodní zdroje (příroda)
- Práce
- Kapitál
- Podnikatelství

Přírodní zdroje – co to je

- Přírodní bohatství využívané při výrobě: půda, voda, suroviny.
- Jsou omezené a mají různou kvalitu i dostupnost.
- Odměnou za využívání přírody je **renta**.

Kde se využívají přírodní zdroje

- V zemědělství – obdělávání půdy, využívání vody.
- V lesnictví – těžba dřeva.
- V těžbě – uhlí, ropa, zemní plyn, kovy.
- Ve stavebnictví – kámen, štěrk, písek.

Práce – co to je

- Fyzická i duševní činnost člověka, která přispívá k tvorbě statků a služeb.
- Rozhodující je kvalita, vzdělání, motivace a zkušenosti pracovníků.
- Odměnou za práci je **mzda**.

Kde se využívá práce

- V průmyslu – výroba, montáž, kontrola kvality.
- Ve službách – školství, zdravotnictví, obchod.
- V dopravě – logistika, řízení, údržba.
- Ve stavebnictví – dělnické profese, odborné práce.

Kapitál – co to je

- Výrobní prostředky vytvořené člověkem: stroje, nástroje, budovy, technologie.
- Kapitál není peněžní hotovost, ale to, co pomáhá ve výrobě.
- Odměnou za kapitál je **úrok**.

Kde se využívá kapitál

- V továrnách – výrobní linky, robotizace.
- V dopravě – vozidla, infrastruktura.
- V zemědělství – traktory, zavlažování, sklízecí stroje.
- V IT – servery, datová centra, software.

Podnikatelství – co to je

- Schopnost kombinovat výrobní faktory, nést riziko a přijímat rozhodnutí.
- Podnikatel přichází s nápadem, organizuje, inovuje a odpovídá za výsledek.
- Odměnou za podnikání je **zisk** (nebo ztráta).

Kde se uplatňuje podnikatelství

- V řízení firem a projektů.
- Při zakládání nových podniků.
- V oblasti inovací – nové produkty, služby, technologie.
- V investicích a rozhodování o strategii.

Srovnání výrobních faktorů – tabulka

Faktor	Příklad	Odměna	Poznámka
Příroda	půda, voda, suroviny	Renta	Omezené zdroje
Práce	dělník, učitel, lékař	Mzda	Závislá na výkonu
Kapitál	stroje, budovy, software	Úrok	Musí být vytvořen
Podnikatelství	majitel firmy, investor	Zisk	Nese riziko

Tabulka: Srovnání základních výrobních faktorů

Shrnutí tématu

- Výroba je základem ekonomiky – bez ní není spotřeba.
- K výrobě jsou potřeba přírodní zdroje, práce, kapitál a podnikatelství.
- Každý faktor má svou specifickou roli a svou odměnu.
- Úspěšné podnikání závisí na efektivním spojení všech faktorů.

Obsah

- 1 Tržní ekonomika – výroba a výrobní faktory
- 2 Opakování**
- 3 Doplňující úkol

Opakovací otázky

- 1 Co je výroba a co je jejím cílem?
- 2 Vyjmenuj a popiš čtyři základní výrobní faktory.
- 3 Jaká je odměna za práci a kapitál?
- 4 Vysvětli roli podnikatele v tržní ekonomice.
- 5 Který výrobní faktor je podle tebe nejdůležitější? Proč?

Obsah

- 1 Tržní ekonomika – výroba a výrobní faktory
- 2 Opakování
- 3 Doplňující úkol

Doplňující úkol (dobrovolný)

- Najdi firmu nebo podnikatele z okolí (např. na internetu).
- Urči, jaké výrobní faktory firma využívá.
- Zjisti, který faktor je pro její činnost nejdůležitější a proč.
- Připrav si krátké shrnutí (5 vět) pro prezentaci ve třídě.